

Voelen met handen en voeten

Het gevoel van zacht gras onder de voeten. Hoe zand langs de huid schuurt. Kinderen vinden het niet voor niets leuk overall aan te zitten of op hun blote voeten door modder heen te rennen. Wanneer kinderen opgroeien, komt de wereld binnen via alle zintuigen. Ook de tast, de aanraking, is een van deze zintuigen. Kinderen nemen de omgeving via aanraking in zich op. Ze spelen hierbij een actieve rol in hun eigen ontwikkeling.

De ontwikkeling van kinderen wordt in grote mate gestimuleerd door informatie vanuit de omgeving. In de eerste twee jaar staat zintuiglijke waarneming van de omgeving in directe relatie met het ondernemen van actie. Kinderen handelen naar dat wat ze waarnemen. Andersom is dit ook het geval. Wat waargenomen wordt, is afhankelijk van wat er op dat moment gedaan wordt. Het kunnen waarnemen van een aanraking van de huid ontwikkelt zich al vroeg. Pasgeboren baby's laten namelijk een lichamelijke reactie zien wanneer ze worden aangeraakt. Jonge kinderen raken zelf actief aan via hun mond en later via hun handen en voeten. De huid speelt hierbij natuurlijk een belangrijke rol. Op deze manier verzamelen kinderen verschillende indrukken. Ze leren hoe diverse materialen en objecten voelen. De zachte huid van de moeder, het ruwe van de straattegels, het gladde en koude van ijs. Kinderen leren zo via de tast en de huid hoe de wereld eruit ziet. Stapje voor stapje begrijpen ze op deze manier ook steeds meer van hun eigen plek in die wereld. Ook voelen kinderen via de huid, heel letterlijk, liefde en warmte. Dit draagt natuurlijk bij aan het gevoel van geborgenheid en eigenwaarde bij kinderen. Een omhelzing is een goed voorbeeld van hoe de tast de sociaal-emotionele ontwikkeling stimuleert. Herinneringen aan aanrakingen worden een leven lang opgeslagen in het geheugen. We weten nog precies hoe het voelde om met blote voeten in koud water te stappen, maar ook hoeveel pijn het doet om op straat je huid open te schaven. Aanraking stimuleert kinderen tot beweging. De beweging zorgt ervoor dat kinderen weer iets nieuws zullen ervaren. Ook halen ze informatie uit alles wat ze voelen. Zo ontstaan bij hen nieuwe concepten over zichzelf en hun omgeving. Hierin zien we ook het belang terug van de tast voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen. Kinderen leggen verbandingen tussen dat wat ze voelen, zien, horen, proeven en ruiken. Op deze manier vormen ze voor zichzelf een completer wereldbeeld.

De activiteit

Kinderen zijn gebaat bij gevarieerde ervaringen op tastgebied. Je kunt dit spelenderwijs aanbieden. Vaak wordt de nadruk gelegd op het voelen met de handen. Maar kinderen kunnen via hun huid met hun hele lichaam waarnemen. Door hooi rollen, creëert bijvoorbeeld een rijke zintuiglijke ervaring voor kinderen. Naarmate kinderen beginnen te lopen, spelen ook de voeten een steeds grotere rol. Kinderen kunnen spelend op blote voeten ontdekken en op avontuur gaan. Daarom beginnen we deze keer met de activiteit te beschrijven voor kinderen van 3 tot 4 jaar. Zij kunnen al zelfstandig lopen en hun evenwicht bewaren. Voor de jongere kinderen wordt een andere draai aan de activiteit gegeven.

3 tot 4 jaar

Bij mooi weer kun je deze activiteit het beste buiten doen. Het lopen op een voelplategrond is voor kinderen leuk en spannend. Ook biedt het ze een andere manier om materiaal te ervaren. Verzamel een aantal materialen zoals gras, hooi, zand, bubbeltjesplastic en watten. Zorg daarnaast ook voor een stuk stof met een duidelijke structuur. Denk bijvoorbeeld aan ribfluweel of organza. Leg een groot laken op de grond. Je legt er vijf soorten materiaal op. Vier op elke hoek en één in het midden. Zorg ervoor dat deze plekken goed uit elkaar liggen. Ook is het belangrijk dat je genoeg van elk materiaal neerlegt. Plak op het laken papieren pijlen die een route tussen de verschillende plekken aangeven. Het volgen van de pijlen zorgt voor een extra uitdaging op cognitief gebied. De kinderen mogen één voor één, of met zijn tweeën, op blote voeten de voelplategrond belopen. Op elke plek kunnen kinderen weer iets nieuws voelen en prikkelt het hun voeten. Wanneer de kinderen, bijvoorbeeld op hooi, staan, kun je vragen stellen over wat ze ervaren. Waar sta je op? Hoe voelt dat onder je voeten? Is het hard of zacht?

De ontwikkelbak

Welke activiteiten stimuleren welke ontwikkelingsgebieden van baby's, dreumesen en peuters?

In deze rubriek beschrijft Elsa Schagen activiteiten voor kinderen van nul tot vier jaar en besteedt ze aandacht aan de verschillende ontwikkelingsgebieden. Elsa Schagen is pedagoog en freelance auteur.

1,5 tot 3 jaar

Je kunt dezelfde activiteit doen voor deze leeftijdsgroep. Wel is het nodig om hem een beetje aan te passen. Dreumesen zullen het vooralsnog spannend vinden. Met sommige materialen zijn ze soms zelfs nog nooit in aanraking geweest. Ze moeten deze eerst leren kennen. Ook het lopen op de plattegrond is minder vanzelfsprekend. Dreumesen zijn nog meer dan peuters bezig met het vinden van hun evenwicht. Het is belangrijk om ze meer te begeleiden en ook wat voorzichtiger te beginnen. Je kunt ze het materiaal bijvoorbeeld eerst met hun handen laten voelen. Zo maken de kinderen eerst wat directer en bewuster contact met het materiaal. Een leuke manier om dit te doen, is met verschillende zakjes. In elk zakje doe je één soort materiaal. Hier mogen ze eerst, zonder in het zakje te kijken, aan voelen. Dan vraag je ze wat ze voelen en hoe het voelt. Vervolgens mogen ze het materiaal uit het zakje halen en kijken en weer voelen. En dan praat je er samen opnieuw over. Zo bereid je ze voor op de voelplattegrond. De pijlen kun je voor dreumesen weglaten.

0 tot 1,5 jaar

De baby's die al kruipen, kunnen over de voelplattegrond heen bewegen. Je moet dan op elke plek wel meer van de verschillende materialen neerleggen. Zo hebben ze goed de gelegenheid om ze te voelen. Baby's kunnen door en over de materialen heen schuiven. Zo voelen ze met hun hele lijf. Ook zullen ze ernaar reiken en vastpakken om het te voelen. Doordat het materiaal op verschillende plekken ligt, worden baby's bovendien gestimuleerd om zich ernaar toe te bewegen. Begeleid de kinderen via woorden bij hun beleving van het materiaal. Verken met de oudste baby's, zoals bij de dreumesen, eerst het materiaal met de handen. De allerjongste baby's kun je de verschillende materialen in hun handen geven. Zo kunnen ook zij eraan voelen. Let wel op het materiaal dat je uitkiest, zorg ervoor dat het ook geschikt is voor deze leeftijdsgroep. «

